

Jesper Veiby

Tjenestegaverne

Kristent Institut
& Forlaget Himmelgrøn

Udgivet af:

Kristent Institut og Forlaget Himmelgrøn,

kristent.dk • himmelgroen.dk

Copyright 2010, Himmelgrøn

Ebogen er et uddrag af bogen „Jesus & Co.“

Ebogen må frit videregives til andre,
lægges på hjemmesider, udprintes og på anden måde gøres
tilgængelig. Faktisk anbefaler vi, at den udbredes og mang-
foldiggøres. Eneste betingelse er, at den videregives i sin
helhed og uden ændringer.

Indhold

Tjenestegaverne	4
Apostlen	10
Profeten	28
Evangelisten	37
Hyrden	42
Læreren	45

Tjenestegaverne

Den mest fremtrædende gruppe af gaver, som Bibelen nævner, er omtalt i Ef.4.^a De bliver oftest kaldt „tjenestegaverne“, mens enkelte bruger det lidt højstemte ord „embederne“. Det sidste ord er dog mindre velvalgt, idet det antyder, at der er tale om en kirkelig position, man indsættes i eller overtager, hvor Bibelen meget klart giver udtryk for, at der er tale om noget Gudgivent, „han [Jesus] har givet os...“, lige-

---

^a Han, som er steget ned, er den samme, som også er steget op højt over alle himle for at fylde alt. Og han har givet os nogle til at være apostle, andre til at være profeter, andre til at være evangelister og andre til at være hyrder og lærere for at udruste de hellige til at gøre tjeneste, så Kristi legeme bygges op, indtil vi alle når frem til enheden i troen og i erkendelsen af Guds søn, til at være et fuldvoksnet menneske, en vækst, som kan rumme Kristi fylde. (Ef.4,10-13)

som disse gaver i de foregående vers kobles op på Jesu opstandelse og himmelfart. Dette knytter disse gaver til den karismatiske dimension af Åndens udrustning, som kom efter Helligåndens udgydelse på Pinsedagen, frem for at definere gaverne som menneskelige poster eller embeder.

Tjenestegaverne skiller sig ud ved, at de selv er gaver til kirken. Alle andre steder i Bibelen omtales nådegaver som noget, den enkelte får, f.eks. de enkelte Åndens gaver eller evner og talenter i almindelighed. Ved tjenestegaverne er det derimod ikke sådan, at den enkelte får en gave som f.eks. apostel eller hyrde, men sådan at Gud gør den enkelte til apostel eller hyrde og derefter giver vedkommende til kirken som en gave, jvnf. Ef.4. Det indebærer først og fremmest, at gaven eller rettere udrustningen til en specifik tjeneste er noget permanent eller varigt i den enkelte. Samtidig udelukker det den forestilling, man enkelte steder møder, om at også tjenestegaverne gives i en specifik situation, i retning af „Gud gav mig en evangelists gave, da jeg stod overfor en ikke-kristen, jeg mødte“. Det trækker tjenestegaverne ned på et spontant niveau, hvor de ifølge Bibelen ganske enkelt ikke befinder sig. I den daglige tale vil og kan man uden at skabe misforståelser henvise til, at nogen har fået en gave som f.eks. evangelist, men forskellen er vigtig at have i baghovedet.

Endvidere står der om tjenestegaverne, at de er givet til kirken for at „udruste de hellige til at gøre deres tjeneste, så Kristi legeme bygges op“. Heri ligger dels, at det ikke er tjenestegavernes opgave at opbygge legemet, selvom nogle kirkers praksis lader en tro, at dette må være opfattelsen. Tjenestegavernes rolle er snarere at være katalysatorer eller at stå for den forkyndelse og betjening, som sikrer kirkens indre vækst og sundhed, såvel som den enkeltes udvikling og udrustning. Heri ligger en lederfunktion, men ikke et monopol på tjeneste i Guds rige. Dette afspejles også i Paulus' ord angående ham selv og Apollos, at de hver især udfører deres specifikke opgave, men at det er Gud, som giver væksten, og at det er det, som i sidste ende er afgørende.^a

Det må også følge heraf, at alle tjenestegaverne har en indadrettet funktion. Nogle vil også have en udadrettet funktion, f.eks. evangelisten, der vinder mennesker for Gud, eller apostlen, der gør det samme, oftest i regi af en kirkeplantning eller tværkulturel mission. Men det vil være en misforståelse at tro, at f.eks. evangelisten gør fyldest i en ren udadrettet tjeneste. Der må også være et element af indadrettet betjening ifølge

---

^a Jeg plantede, Apollos vandede, men Gud gav vækst, så hverken den, der planter, eller den, der vander, er noget, men det er Gud, som giver vækst. (1.Kor.3,6-7)

Guds ord. Man må derfor forudsætte, at alle tjenestegaver kan betjene kirken med forkyndelse, selvom denne måtte være i en mere basal og grundlæggende form. En moden evangelisttjeneste har sin stærkeste side indenfor evangelisation, men vil og bør kunne udlægge Bibelen på et elementært niveau eller give en formanende prædiken til troende. En moden lærertjeneste vil og bør kunne forklare og præsentere evangeliet og kalde mennesker til tro. På samme måde hvad angår de andre tjenester. I det omfang, der er forskellige tjenester i en kirke, vil den enkelte tjenestegave kunne fokusere stærkere på sit særlige område, men i det omfang, det er nødvendigt, vil man kunne betjene kirken på et grundlæggende plan.

Den indadrettede tjeneste vil dog ikke kun være generel. Udover at tjenesten viser sit værd ved at mennesker vindes, kirker startes op eller mennesker vejledes og bliver klogere på Guds riges principper, så må det være den enkelte tjenestegaves opgave at formidle noget af sit eget særpræg til de troende. Populært sagt, evangelisten må gøre kirken evangelistisk, dvs. sjælevindende og opmærksom på verden omkring sig. På samme måde må apostlen gøre kirken apostolisk, dvs. parat til at gå nye veje og krydse f.eks. kulturelle barrierer, mens profeten må gøre kirken profetisk, dvs. lyttende til Guds stemme og åben for overnaturlig ledelse. Hyrden må på samme måde fremelske gensidig omsorg og ansvar for hinanden, mens læreren må for-

midle en kærlighed til Guds ord og en længsel efter at forstå de principper, som Guds rige bygger på.

Ud fra Ef.4 kan der opstå usikkerhed om, hvorvidt der er fire tjenestegaver, eller hvorvidt der er fem. Hyrder og lærere grupperes nemlig sammen, som om de „andre“, der gives disse gaver, gives begge gaver eller en kombineret hyrde-lærer gave eller udrustning. Dette må dog afvises, idet f.eks. Apg.13 omtaler, at der i Antiokia var „profeter og lærere“.^a Her er lærer-tjenesten klart adskilt fra hyrdetjenesten som en tjeneste for sig, og medmindre grupperingen i Ef.4 blot skyldes sprogets struktur, kan det ikke betyde andet og mere, end at hyrder og lærere har det til fælles, at de begge har en indadrettet og udrustende funktion i kirken.

Det har været diskuteret, om den enkelte kan have mere end én tjenestegave, men selvom det måske er sjældnere forekommende, så viser Bibelen dog eksempler på dette, idet Paulus omtaler sig selv som „forkynder og apostel og lærer“,^b og her identificeres tre tjenestegaver, nemlig apostlen, evangelisten (for det

---

^a I menigheden i Antiokia var der profeter og lærere, nemlig Barnabas og Simeon, der blev kaldt Niger, Lukius fra Kyrene, Manaen, der var plejebroder til landsfyrsten Herodes, og Saulus. (Apg.13,1)

^b For det evangelium er jeg indsat som forkynder og apostel og lærer. (2.Tim.1,11)

er rettelig det, som ligger i ordet „forkynder“ her) samt læreren. Man kan således sagtens forestille sig en hyrde-evangelist, af nogle kaldet en pionerevangelist, som både kan vinde mennesker og tage vare på de nye troende, og som kan stå i missions- og kirkeplantringsopgaver uden at være apostel. Eller en evangelist-lærer, der ville fungere som apologet, dvs. som en der forsvarer og begrunder den kristne tro overfor kirkefremmede. Eller en apostel-lærer, som måske kunne fungere som en lærefader i kirken. Eller en hyrde-lærer i en mere fremtrædende stilling som forstander for en lokal kirke.

Apostlen

Ordet apostel betyder slet og ret „udsending“. Der har været mange forsøg på at finde supplerende definitioner, ofte baseret på ordets anvendelse i andre datidige tekster, men udsending er den simple, ligefremme og ligetil betydning. Begrebet og tjenesten må i stedet - som alle andre kirkelige begreber - forstås ud fra de beskrivelser, som Bibelen giver af apostles tjeneste og funktion.

Det er her værd at bemærke, at der med udsending menes en, som udsendes med en fuldmagt til at udføre en bestemt opgave. Konger eller velhavere kunne på den tid udpege en udsending og give vedkommende en fuldmagt, som gav ham ret til at handle på udsenderens vegne, som om denne selv var til stede. Den autoritet, som en sådan befuldmægtiget havde, svarede naturligvis til fuldmagtens indhold, således at den var begrænset og afgrænset hertil. Også i vor tid

kan man overdrage en fuldmagt til andre, hvor de indenfor fuldmagtens grænser f.eks. kan disponere over ens ejendom eller træffe beslutninger i ens fravær.

Det samme afspejler sig i udsendelsen af Paulus og Barnabas.^a Også her er der tale om, at Gud på et givet tidspunkt udvælger og udsender nogle mennesker til en særlig opgave, her bekræftet profetisk til et bønne-møde i den lokale kirke. Og i den første kirke anerkendte man, at apostlen Peter var sendt til jøderne, mens Paulus var sendt til hedningerne;^b også heri er der tale om udsendinge med et særskilt og begrænset mandat.

2.

Ultimativt er Jesus selv det største forbillede på en apostel. Der står, at han af Faderen var „sendt til verden“,^c

---

^a Og mens de holdt gudstjeneste og fastede, sagde Helligånden: »Udtag Barnabas og Saulus til det arbejde, jeg har kaldet dem til.« Da de havde fastet og bedt og lagt hænderne på dem, sendte de dem af sted. (Apg.13,2-3)

^b Tværtimod, da de så, at Gud har betroet mig evangeliet for de uomskårne, ligesom Peter for de omskårne – for han, der har givet Peter kraft til at være apostel blandt de omskårne, har også givet mig kraft til at være det blandt hedningerne – og da de forstod, hvilken nåde der var givet mig, gav Jakob og Kefas og Johannes, som anses for at være søjler, mig og Barnabas håndslag på den aftale, at vi skulle gå til hedningerne, og de til jøderne. (Gal.2,7-9)

^c ...ham, som Faderen har helliget og sendt til verden... (Johs.10,36)

og heri var han Faderens udsending eller apostel, til- lige analogt til en, som krydser over til andre kulturer eller nationer. Alle andre apostle er på sæt og vis en afspejling af Jesus som apostel, ligesom evangelister er en afspejling af Jesus som evangelist, eller hyrder er en afspejling af Jesus som hyrde.

Dernæst er de tolv apostle de mest kendte eksempler, altså de tolv disciple, som Jesus vandrede med, og som han siden sendte ud som apostle.^a Deres opgave er de- fineret i Skriften som nogen, Jesus havde udvalgt og sendt til verden^b - igen er udsendelsen synlig. Med und- tagelse af Peter, som Gud bruger til at forkynde evan- geliet for hedninger i Cornelius' hus, er de første apostle ikke udpræget engageret i mission. Det kan ikke ude- lukkes, at de i et vist omfang havde en forkert forstå-

---

^a Han valgte tolv, som han kaldte apostle, for at de skulle være sammen med ham, og for at han kunne sende dem ud for at prædike og have magt til at uddrive dæmoner. Han valgte de tolv: Simon, som han gav tilnavnet Peter, og Jakob, Zebedæus' søn, og Johannes, Jakobs bror, dem gav han tilnavnet Boanerges, det vil sige »Tordensønner«, og Andreas og Filip og Bartholo- mæus og Matthæus og Thomas og Jakob, Alfæus' søn, og Thad- dæus og Simon Kananæer og Judas Iskariot, ham som forrådte ham. (Mark.3,14-19)

^b Til sidst viste han sig for de elleve selv, mens de sad til bords, og han bebrejdede dem deres vantro og hårdhertethed, fordi de ikke havde troet dem, der havde set ham efter hans opstan- delse. Så sagde han til dem: »Gå ud i alverden og prædik evan- geliet for hele skabningen. (Mark.16,14-15)

else af Missionsbefalingen, ligesom Peter i første omgang var forbeholden overfor at besøge hedningen Cornelius. Men selv indenfor Israels grænser forekommer deres tjeneste stationær, idet de under forfølgelser blev i Jerusalem,^a mens det var andre troende, som bragte evangeliet ud over Israel. Senere drager Paulus op til apostlene og de ældste i Jerusalem,^b hvilket igen antyder, at de havde en relativt stationær lederstilling.

Paulus, som ikke var en af de tolv, kaldes også apostel flere steder,^{fx c} og han er i højere grad prototypen på den klassiske missionærapostel. Paulus' tjeneste er i allerhøjeste grad omrejsende, og den tager ham udover det daværende Lilleasien, dvs. nutidens Tyrkiet, Grækenland og endelig til Rom, datidens hovedby. Hans model for tjeneste var at forkynde evangeliet, oprejse en lokal kirke og udpege lokale ledere, når han efter et år eller to rejste videre.

---

^a Samme dag udbrød der en stor forfølgelse af menigheden i Jerusalem, og alle undtagen apostlene blev spredt ud over Judæa og Samaria. (ApG.8,1)

^b Dernæst, efter fjorten års forløb, drog jeg igen op til Jerusalem sammen med Barnabas og tog også Titus med. Jeg rejste derop på grund af en åbenbaring, og jeg forelagde for dem, men særskilt for de ansete, det evangelium, jeg prædiker blandt hedningerne, så jeg ikke skulle løbe eller have løbet forgæves. (Gal.2,1-2)

^c Da apostlene Barnabas og Paulus... (ApG.14,14)

Der nævnes andre eksempler på apostle i Bibelen, f.eks. Paulus' tidlige mentor og rejsefælle Barnabas.^c Begge kaldes apostle og virker i en apostels tjeneste. I Barnabas' tilfælde hører man ikke om selvstændige missionsrejser og kirkeplantninger, og det antyder måske, at apostle kan findes i forskellige klasser eller kategorier. Det kan også indikere, at betegnelsen apostel i Bibelen ikke er reserveret den ledende og mest fremtrædende tjeneste, men at en apostel også kan indgå i et team af andre apostle, som f.eks. de resterende tolv apostle i forhold til Peter eller Paulus' medarbejdere i forhold til Paulus. Der er imidlertid ingen tvivl om, at Bibelen anvender betegnelsen apostel om andre end de tolv disciple og Paulus.

I indledningen af 1. Tess. fremgår det, at brevet er fra „Paulus, Silas og Timotheus“, og omtalen af „vort evangelium“ og tjenesten i Guds kraft er parallelt til Paulus' egne ord om sig selv og sin aposteltjeneste, og det udpeger dermed Silas og Timoteus som apostle.^a

Såvel Timoteus som Titus udførte i øvrigt en apostels tjeneste overfor kirkerne, i lighed med Paulus' egen tjeneste.

Hvad angår Titus, så efterlod Paulus ham på Kreta for at føre tilsyn med kirkerne i området og for på sigt at

---

^a Fra Paulus og Silvanus og Timotheus... for vort evangelium kom ikke til jer blot med ord, men også med kraft og med Helligånd og med fuld vished (1.Tess.1,1+5)

indsætte ældste, dvs. lokale ledere,^a ligesom apostlene gjorde, hvilket bekræfter hans aposteltjeneste.

Hvad angår Timotheus, er han er i en position, hvor han kan og skal tage imod klager over kirkens ældste,^b hvilket antyder, at aposteltjenesten her indebærer et overlokalt lederskab.

3.

Hvad angår tjenesten og det, som i øvrigt kendetegner en apostel, er der en række passager, som siger noget om dette. Paulus taler om, at hans aposteltjeneste er bevist gennem tegn og undere,^c ligesom det i Apostlenes Gerninger fremgår, at der „skete mange tegn og undere ved apostlenes hænder“.^d Begge steder bekræf-

---

^a Når jeg lod dig blive tilbage på Kreta, var det, for at du skulle ordne, hvad der endnu stod tilbage, og indsætte ældste i byerne, sådan som jeg havde pålagt dig det. (Tit.1,5)

^b Anklager mod en ældste skal du ikke tage imod, hvis der ikke er to eller tre vidner. Dem, der forsynder sig, skal du irettesætte i alles påhør til skræk og advarsel for andre. (1.Tim.5,19-20)

^c Tegnene på, at jeg er apostel, er gjort hos jer med al udholdenhed, både ved tegn og undere og mægtige gerninger. (2.Kor.12,12)

^d Ved apostlenes hænder skete der mange tegn og undere blandt folket. (Apg.5,12)

ter, at apostlen typisk vil operere i det overnaturlige, og at tjenesten som apostel vil være kendetegnet af et niveau af kraft, salvelse eller guddommelig udrustning, som er udover det sædvanlige. Bibelen indikerer dermed, at kraftgaverne, helbredelse, tro og mirakler ofte vil kunne ses i en apostels tjeneste.

Andetsteds skriver Paulus med tanke på sig selv som apostel og Apollos som lærer, at „jeg plantede og Apollos vandede“,^a og tilsvarende, at han som apostel havde „lagt en grundvold“,^b som andre byggede videre på. Det viser, at apostlenes tjeneste udgør noget grundlæggende og fundamentalt i kirkens liv, som andre tjenester efterfølgende bidrager til og supplerer. Dette bekræftes af, at apostlene ofte var de første, som var på banen, når nye kirker blev startet, f.eks. på Paulus' missionsrejser, eller de kom på banen, hvis de

---

^a Hvad er da Apollos? Og hvad er Paulus? Tjenere, ved hvem I kom til tro, og hver for sig tjente vi med den gave, Herren gav. Jeg plantede, Apollos vandede, men Gud gav vækst, så hverken den, der planter, eller den, der vander, er noget, men det er Gud, som giver vækst. (1.Kor.3,5-7)

^b Efter den nåde, der var givet mig af Gud, har jeg som en kyn-dig bygmester lagt grundvolden, men en anden bygger videre på den. (1.Kor.3,10)

ikke var, f.eks. i forbindelse med Filips forkyndelse af evangeliet i Samaria.^a

Andre steder nævnes, at Paulus som apostel var kaldet til at træde frem for konger,^b ligesom Peter og Johannes trådte frem for det jødiske råd,^c og Paulus fik en indgang overfor flere myndighedspersoner.^d Der ligger formodentlig også heri, at kirkens kontakt med verdslige myndigheder, særligt på højeste plan, er tiltænkt kirkens apostle, altså Guds særligt udvalgte tje-

---

^a Da apostlene i Jerusalem hørte, at Samaria havde taget imod Guds ord, sendte de Peter og Johannes ned til dem. Da de kom derned, bad de for dem om, at de måtte få Helligånden; for den var endnu ikke kommet over nogen af dem, de var kun blevet døbt i Herren Jesu navn. De lagde så hænderne på dem, og de fik Helligånden. (Apg.8,14-16)

^b Men Herren sagde til ham: »Gå! For han er det redskab, jeg har udvalgt til at bringe mit navn frem for hedninger og konger og Israels børn... (Apg.9,15)

^c Da de havde hentet dem, fremstillede de dem i Rådet, og ypperstepræsten tog dem i forhør og sagde: »Vi har udtrykkeligt forbudt jer at undervise i dette navn, og alligevel har I fyldt Jerusalem med jeres lære og vil bringe denne mands blod over os.« Peter og apostlene svarede: »Man bør adlyde Gud mere end mennesker. Vore fædres Gud har oprejst Jesus, som I dræbte ved at hænge ham på et træ. Ham har Gud ophøjet til fyrste og frelser ved sin højre hånd for at give Israel omvendelse og syndsforladelse. Og vi er vidner om dette, vi og Helligånden, som Gud har givet dem, der adlyder ham.« (Apg.5,27-32)

^d Fx. i Apg.23 og 25, hvor Paulus står foran hhv. Felix, Agrippa og i sidste ende sendes til Kejseren.

nester, som overfor myndighederne kan tale på kirkens og på Guds vegne.

Endelig beskriver Paulus menigheden i Korint som et „brev“, der ikke er skrevet på papir, men på menneskers liv, og han knytter dette meget stærkt til sin kaldelse som apostel.^a Dette viser, at det endegyldige bevis på en apostels tjeneste er dens frugter, dvs. de resultater den kaster af sig.

4.

I vor tid er betegnelsen apostel oftest blevet anvendt om missionærer, der udsendes til andre lande og kulturer. Ret beset er de færreste nutidige missionærer apostle, eftersom de ikke lokalt virker i en apostels tjeneste. Lige så ofte udsendes missionærer som praktiske medarbejdere, men den klassiske, enlige missionær vil ofte kunne betegnes som apostel, eller ihvertfald vil der skulle et kald og en udrustning som apostel til, for at vedkommende kunne lykkes. Kirkeplantere vil også kunne være apostle, hvis de står i spidsen for en vellykket opstart af en ny kirke og for et lokalt gennembrud for evangeliet. I begge tilfælde vil der være

---

^a Begynder vi nu igen at anbefale os selv, eller har vi som visse andre brug for anbefalingsbreve til eller fra jer? Nej, I er selv det brev, der står skrevet i vore hjerter, og som kendes og læses af alle mennesker, så det er klart, at I er et Kristus-brev, der er blevet til ved vores tjeneste, ikke skrevet med blæk, men med den levende Guds ånd, ikke på tavler af sten, men i hjerter, på tavler af kød og blod. (2.Kor.3,1-3)

en form for udsendelse til opgaven, analogt til nyttestamentelige apostle, og i begge tilfælde vil forbilledet være de første apostles opstart af en kirke i deres egen kultur eller Paulus' opstart af kirker i andre kulturer. Idet Paulus dog missionerede indenfor Romerriget, der trods forskelle i kulturer og folkeslag var bundet sammen af samme sprog, af samme lovgivning og af fælles infrastruktur.

Betegnelsen apostel anvendes også nogle gange om et overlokalt lederskab, f.eks. i nyere tids apostoliske netværk eller i den mere uformelle tilknytning til og ansvarlighed overfor større tjenester udefra og udenfor den lokale kirke. Her er der en parallel til først og fremmest Timoteus' og Titus' tjeneste, men til dels også til Paulus' efterfølgende rådgivning og korrektion til kirkerne gennem sine breve, eller til apostlene i Jerusalem og disses samlende og ledende funktion i forhold til kirken i Israel.

Hvis man alene holder sig til indholdet i ordet „udsending“, så behøver det dog ikke være begrænset til mission, kirkeplantning og overlokalt lederskab. Det omfatter principielt enhver særlig opgave, som Gud kalder og udruster nogen til på en særlig måde. En apostel kunne alternativt være pioner indenfor oversættelsen af Bibelen til sit eget sprog. Eller en apostel kunne være oprejst med den særlige opgave at starte kristne skoler, universiteter eller bibelskoler. En apostel kunne være sendt af Gud som hjælp i en krise-

situation til en lokal kirke. En apostel kunne blive oprejst af Gud med det formål at samle og forene kirkerne i et land eller i et område. Eller en apostel kunne blive oprejst af Gud for at rette op på og reformere en kirke eller et kirkesamfund, som i praksis eller i forkyndelsen er kommet ud på et sidespor. Det er langt fra givet, at enhver, som arbejder indenfor sådanne områder, rent faktisk er apostel. Men det er heller ikke udelukket, at Gud oprejser apostle indenfor sådanne områder, altså mennesker som Gud udsender med et særligt kald og en særlig opgave.

5.

De fem tjenestegaver er givet til kirken i forbindelse med Jesu opstandelse, og heri ligger klart, at de er nytestamentelige. Men det er dog også, som om de optræder i forlængelse af de gammeltestamentelige tjenester og i et vist omfang er en fortsættelse af disse.

Hvis man skal knytte en forbindelse til Gamle Testamente, så må det her erindres, at Helligånden endnu ikke var kommet som på Pinsedagen, men at Helligånden kom over udvalgte personer, som Gud havde salvet til særlige opgaver. Her kan man finde fire sådanne grupper af mennesker, som Gud på en særlig måde udrustede. Først dommerne i Dommerbogen. Senere kongerne, der trådte i stedet for dommerne og udgjorde et verdsligt lederskab i modstrid med Guds oprindelige ønske. Dernæst profeterne, i ældre tid kaldet seerne. Og endelig præsterne.

Præsterne repræsenterer alle troende, idet vi alle er et helligt præsteskab,^a og præsternes tjeneste i GT afpejler ikke nutidens præstetjeneste, i betydningen kirkeligt lederskab og forkyndelse. Kongerne var salvet, men primært som verdsligt lederskab, analogt til at Gud også i dag har sat verdslige myndigheder til at holde lov og orden, men uden at dette siger noget om kirkens indre forhold.

Tilbage står dommerne og profeterne, hvor dommernes funktion i udpræget grad har paralleller til aposteltjenesten, men hvor flere af profeternes opgaver også i Ny Testamente overtages af aposteltjenesten.

Dommerne var mennesker, som Gud oprejste, når der var brug for det, til at løse en konkret opgave. Typisk var det, hvis der herskede lovløshed og anarki i folket, eller hvis det var truet af ydre fjender. Der er her en klar pendant til apostlens specifikke kaldelse som ud-sending med en bunden og begrænset opgave.

Som sagt er det apostlens opgave at stå overfor verdslige myndigheder og tale på kirkens vegne. Her har apostlen overtaget profetens rolle. Alle troende har nu i den nye pagt adgang til Gud, og Ånden er udgydt over alle. Men det er tydeligvis stadig er en rolle, som (på et givet niveau) gives til bestemte repræsentanter for kirken.

---

^a ...lad jer selv som levende sten bygges op til et åndeligt hus, til et helligt præsteskab, der bringer åndelige ofre, som takket være Jesus Kristus er kærkomne for Gud. (1.Pet.2,5)

Det samme antydes i ordene om, at kirken er bygget på „apostlenes og profeternes grundvold“.^a Dette er af nogle blevet udlagt, som om nutidige profeter skal operere sideordnet med apostlene, og at de sammen skal udgøre eller opbygge kirkens grundvold. Men det er oplagt en misforståelse. Henvisningen til grundvolden peger på Skiften, som i Gamle Testamente gives af profeterne eller nedskrives af disse, mens den i Ny Testamente formidles og skrives af apostlene. Der sigtes uden tvivl til de gammeltestamentelige profeter og de nytestamentelige apostle som de to store grupper af åbenbaringsbærere, og dette bekræfter som sagt det skifte, der sker fra Gamle Testamente til Ny Testamente, hvor apostlene nu overtager en stor del af profeternes opgaver med at udlægge Guds ord og klargøre Guds vilje overfor kirken; i særdeleshed hvad angår det læremæssige og de store linier.

Nogle har hævdet, at der kun er tolv apostle, og at tjenesten ophørte med disse, men dette er der ikke dækning for i Skriften. Som før nævnt omtales andre apostle end de tolv, og i teksten fra Ef.4, hvor aposteltjenesten omtales, står der om alle tjenestegaverne, at de er givet for at kirken skal nå til modenhed og rumme

---

^a I er bygget på apostlenes og profeternes grundvold med Kristus Jesus selv som hovedhjørneste. I ham holdes hele bygningen sammen og vokser til et helligt tempel i Herren. I ham bliver også I sammen med os bygget op til en bolig for Gud i Ånden. (Ef.2,20-22)

Kristi fylde.^a Heri ligger også, at tjenesterne vil være i kirken indtil dette tidspunkt, hvilket vil sige indtil Kristi genkomst, hvilket igen betyder, at vi i dag vil kunne finde apostle i kirken.

Det er også blevet sagt, at Jesus var Faderens apostel; de tolv apostle og Paulus var Jesu apostle; og alle efterfølgende apostle er Åndens apostle. Det er en pædagogisk anvendelig skelnen, men den er ikke bibelsk. Den understreger det indlysende, at de tolv og Paulus stod i en særlig position, som efterfølgende apostle ikke gør, f.eks. i og med at de skrev dele af Bibelen og heri talte med en særlig autoritet. Men Ef.4 taler dog om, at alle tjenesterne er givet af Herren, altså af Jesus og ikke af Helligånden.

Ud fra den tidligere givne definition på aposteltjenesten er der imidlertid intet problem i at skelne mellem de tolv apostle og Paulus i forhold til alle efterfølgende apostle. De tolv var øjenvidner og skulle først og fremmest aflægge vidnesbyrdet om Jesus og sikre, at dette

---

^a Og han har givet os nogle til at være apostle, andre til at være profeter, andre til at være evangelister og andre til at være hyrder og lærere for at udruste de hellige til at gøre tjeneste, så Kristi legeme bygges op, indtil vi alle når frem til enheden i troen og i erkendelsen af Guds søn, til at være et fuldvoksnet menneske, en vækst, som kan rumme Kristi fylde. Da skal vi ikke længere være uforstandige børn og slynges og drives hid og did af hver lærdoms vind, ved menneskers terningkast, når de med snedighed fører os på lumske afveje, men sandheden tro i kærlighed skal vi i ét og alt vokse op til ham, som er hovedet, Kristus. (Ef.4,11-15)

blev overleveret korrekt. Udfra deres tjeneste har vi dels Bibelens bøger og dels fundamentet for den første kirke, i Skriften betegnet som „apostlenes lære“.^a Paulus var i særlig grad sendt til hedningerne og tillige med den særlige opgave at udlægge evangeliet og den ny pagt, og som følge heraf har vi andre af Bibelens bøger.

Enhver nutidig apostel vil have en anden fuldmagt end de tolv og Paulus. Ingen nutidig apostel kan være et øjenvidne om Jesu opstandelse, ej heller være den første til at række ud til hedningerne. En nutidig apostel vil have et andet og mere snævert virkefelt, f.eks. kaldet til at forkynde evangeliet blandt et unået folkeslag eller kaldet til at opbygge en stærk kirke og lægge et stærkt fundament for denne.

Hverken de første apostle eller efterfølgende apostle skal behandles, som om de i et og alt har ret. Jeg har mødt mennesker, som mener, at man ved at anerkende, at der findes apostle i dag, indirekte hævder disses ufejlbarlighed eller ret til at udlægge Bibelen autoritativt, endsige tilføje noget til Bibelen. Det er forkert. Det er ikke engang sådan, at de bibelske apostle var ufejlbar-

---

^a De holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, ved brødets brydelse og ved bønnerne. (Apg.2,42)

lige; f.eks. måtte Paulus irrettesætte apostlen Peter,^a ligesom Paulus og Barnabas, som begge var apostle, endte i en bitter konflikt,^b som enten den ene eller sandsynligvis dem begge håndterede forkert. Det er heller ikke sådan, at ethvert ord, en apostel siger, skal være sandt, eller at ethvert brev (eller bog) en apostel måtte skrive, vil være autoritativ. Faktisk skrev Paulus flere breve, som ikke er bevaret for eftertiden, f.eks. et brev før 1. Korinterbrev såvel som et brev til menigheden i Laodikea,^{c,d} og som sandsynligvis ikke var af samme standard som de andre breve.

---

^A Men da Kefas kom til Antiokia, trådte jeg op imod ham ansigt til ansigt, for han havde dømt sig selv. Før der kom nogle fra Jakob, spiste han nemlig sammen med hedningerne; men da de kom, trak han sig tilbage og skilte sig ud af frygt for de omskårne. Og sammen med ham hyklede også de andre jøder, så selv Barnabas blev revet med af deres hykleri. (Gal.2,11-13)

^B Barnabas ville også tage Johannes, som kaldtes Markus, med, men Paulus fandt det ikke rigtigt at tage en med, der havde forladt dem i Pamfylien og ikke deltaget i arbejdet sammen med dem. Det førte til bitter uenighed, så deres veje skiltes. Barnabas tog Markus med og sejlede til Cypren, men Paulus valgte Silas, og efter at brødrene havde overgivet ham til Herrens nåde, tog han af sted. (Apg.15,37-41)

^C I mit brev skrev jeg til jer... (1.Kor.5,9) - her er der en henvisning til et tidligere brev, selvom dette er det første til korintherne, som er med i Bibelen.

^D Når brevet er blevet læst hos jer, sørg så for, at det også bliver læst i menigheden i Laodikea, og at I selv får brevet til Laodikea at læse... (Kol.4,16) - her omtales et brev fra Paulus til Laodikea, som ikke er med i Bibelen.

Jeg har mødt andre mennesker, som mente, at det var afgørende at identificere og underordne sig den eller de personer, som man hævdede, Gud havde kaldet til apostel for kirken her i landet. Jeg antager, at det samme forekommer i andre lande. Dette er også en afvigelse fra de bibelske forbilleder. Her opererer de forskellige apostle side om side og med respekt for hinandens tjeneste i form af håndslag på fællesskabet,^a og med åben kommunikation og drøftelse,^b men uden et udbygget hierarki med nogen bestemt i spidsen.

Det er dog sådan, at indenfor den enkelte apostels virkefelt har vedkommende friere hænder end andre tjenester. Indtil en kirke er plantet og et lokalt lederskab indsat, har apostlen den daglige såvel som den langsigtede ledelse, der senere vil blive overtaget af andre og båret af Legemet af troende. Indtil apostlens opgave er fuldført, og det arbejde, som opgaven evt. består i, er etableret, har apostlen både det første og det sidste ord. Men selvsagt er denne frihed begrænset til

---

^a ...da de forstod, hvilken nåde der var givet mig, gav Jakob og Kefas og Johannes, som anses for at være søjler, mig og Barnabas håndslag på den aftale, at vi skulle gå til hedningerne, og de til jøderne. (Gal.2,9)

^b Dernæst, efter fjorten års forløb, drog jeg igen op til Jerusalem sammen med Barnabas og tog også Titus med. Jeg rejste derop på grund af en åbenbaring, og jeg forelagde for dem, men særskilt for de ansete, det evangelium, jeg prædiker blandt hedningerne, så jeg ikke skulle løbe eller have løbet forgæves. (Gal.2,1-2)

den opgave, apostlen er kaldet til, og den fuldmagt, Gud har givet vedkommende. Der er aldrig frihed til at tilsidesætte Guds ord eller til at diktere forhold udenfor vedkommendes kald og opgave.

Sammenfattende kan det siges, at aposteltjenesten er central i kirken, hvad angår mission og etablering af kirker, såvel som hvad angår dynamik og nyskabelse og kraft til at bryde igennem på nye områder. På den lange bane kan apostlen ikke stå alene, men i den konkrete situation er vedkommende udrustet på en særlig måde til at udføre en særlig opgave i Guds rige.

Profeten

Profetens tjeneste i Ny Testamente er forskellig fra den gammeltestamentelige profets tjeneste. Det er en vigtig skelnen, som nogle gange overses. Der står i Ef.4, at Jesus gav de fem nytestamentelige tjenestegaver i forbindelse med sin opstandelse;^a heraf følger at den nytestamentelige profet er en ny tjeneste, som ikke fandtes før, og som nok har visse fælles træk med sin navnebror i Gamle Testamente, men som alligevel repræsenterer en egen tjeneste.

---

^a Hver enkelt af os har fået nåden givet som gave tilmålt af Kristus. Derfor hedder det: Han er steget op til det høje, han har ført fanger med, han har givet gaver til menneskene. Men at han er steget op, hvad andet betyder det, end at han også er steget ned til den lave jord? Han, som er steget ned, er den samme, som også er steget op højt over alle himle for at fylde alt. Og han har givet os nogle til at være apostle, andre til at være profeter, andre til at være evangelister og andre til at være hyrder og lærere. (Ef.4,7-11)

Nogle synes at lade sig inspirere meget af Gamle Testamentes profeter i stil og forkyndelse, men det er ikke bibelsk. Den sidste af de gammeltestamentelige profeter er Johannes Døber, og derefter bør en nyttestamentelig profet lade sig inspirere af de nyttestamentelige profeter, som er nævnt i Skriften.

Hvis man skal definere den profetiske tjeneste nu, så må også den forstås i det lys, at under den nye pagt, dvs. i Ny Testamente og nu, har alle troende Helligånden, og alle troende kan og skal modtage ledelse fra Gud personligt. Der er ikke behov for at spørge en profet til råds, og det er ikke længere sådan, at profeten har et monopol på kontakten til Gud eller på at høre Guds stemme. Det er klart, at det giver et andet perspektiv på tjenesten.

Samtidig gælder, at der er visse roller eller opgaver, som nu ligger hos apostlen.^a Først og fremmest rollen som kontaktperson overfor myndigheder og samfundet som sådan. Den gammeltestamentelige profets rolle som repræsentant for folket, altså de troende, går ikke igen i Ny Testamente.

2.

Profeten har derimod en rolle som forkynder, men i modsætning til læreren, der i vidt omfang underviser på basis af forkundskab og studier, vil profeten oftere forkynde udfra øjeblikkets inspiration eller i det mind-

---

^a Se afsnit om apostlens tjeneste.

ste undervejs blive dirigeret af en sådan Der er flere eksempler på den slags forkyndelse i Skriften.

Jesus stod i en profets tjeneste, og nogle gange var hans undervisning og hans forkyndelse spontan. F.eks. da han stod frem under Løvhyttfesten,^a da han træder frem i Synagogen i Nazaret,^b eller i hans spontane klageråb over farisæerne.^c

---

^a På festens sidste og største dag stod Jesus frem og råbte: »Den, der tørster, skal komme til mig og drikke. Den, der tror på mig, skal det gå, som Skriften siger: ›Fra hans indre skal der rinde strømme af levende vand.‹ « Det sagde han om den ånd, som de, der troede på ham, skulle få. For Ånden var der endnu ikke, fordi Jesus endnu ikke var herliggjort. (Johs.7,37-39)

^b Han kom også til Nazaret, hvor han var vokset op. På sabbatten gik han efter sædvane ind i synagogen, og han rejste sig for at læse op. Man rakte ham profeten Esajas' bog, og han åbnede den og fandt det sted, hvor der står skrevet: Herrens ånd er over mig, fordi han har salvet mig. Han har sendt mig for at bringe godt budskab til fattige, for at udråbe frigivelse for fanger og syn til blinde, for at sætte undertrykte i frihed, for at udråbe et nådeår fra Herren. Så lukkede han bogen, gav den til tjeneren og satte sig, og alle i synagogen rettede spændt øjnene mod ham. Da begyndte han at tale til dem og sagde: »I dag er det skriftord, som lød i jeres ører, gået i opfyldelse.« (Luk.4,16-21)

^c Ve jer, skriftkloge og farisæere, I hyklere! I lukker Himmeriget for mennesker. Selv går I ikke ind i det, og dem, der vil ind i det, tillader I det ikke. Ve jer, skriftkloge og farisæere, I hyklere! I æder enker ud af huset og beder længe for et syns skyld. Derfor skal I dømmes så meget hårdere.... (Matt.23,13-14)

Den profetiske forkyndelse vil eller kan være tæt forbundet med Åndens gaver, idet særligt åbenbaringsgaverne, visdom, kundskab, bedømmelse samt talegaven profetisk tale ofte vil være koblet på en profets tjeneste.

3.

Udover den profetiske forkyndelse og betjeningen af kirken med åbenbaringsgaverne, som begge kun er antydet som en del af profetens tjeneste, giver Bibelen blot tre særskilte og eksplicitte eksempler på en profets tjeneste i Ny Testamente, og de to af dem er begge eksempler på samme funktion, mens den tredje ikke er isoleret til profetens tjeneste.

I det ene tilfælde er kirken i Antiokia samlet i bøn, og Gud taler om, at kirken skal udtage og udsende Paulus og Barnabas som apostle.^a Det må bemærkes, at der står, at der i kirken var profeter og lærere, og det er åbenbart, at det var disse tjenester, som var til stede under bønnerne, og det forekommer sandsynligt, at instruktionen må være blevet givet ved en af profeterne. Men der er formodentligt tale om et profetisk ord, som også vil kunne frembæres af andre end profeter. Pas-

---

^a I menigheden i Antiokia var der profeter og lærere, nemlig Barnabas og Simeon, der blev kaldt Niger, Lukius fra Kyrene, Manaen, der var plejebroder til landsfyrsten Herodes, og Saulus. Og mens de holdt gudstjeneste og fastede, sagde Helligånden: »Udtag Barnabas og Saulus til det arbejde, jeg har kaldet dem til.« Da de havde fastet og bedt og lagt hænderne på dem, sendte de dem af sted. (Apg.13,1-3)

sagen bekræfter forekomsten af nådegaver, her tale-gaver, i profetens tjeneste, men fortæller ikke noget eksklusivt om profeten.

Der er også mange eksempler på, at der træffes beslutninger af vidtrækkende betydning for kirken og for missionsarbejdet uden profeters deltagelse, f.eks. Apostelmødet i Jerusalem eller Paulus' ledelse på sine missionsrejser.

De to andre eksempler i Ny Testamente på profetens tjeneste angår begge fremtidsforudsigelser. I det første tilfælde forudsiger profeten Agabos en kommende hungersnød,^a og i det andet forudsiger han, at Paulus vil blive taget til fange, hvis han rejser til Rom.^b Samme

---

^A På den tid kom der nogle profeter fra Jerusalem til Antiokia. En af dem, som hed Agabos, rejste sig og varslede ved Ånden, at der ville blive stor hungersnød i hele verden; og det blev der under Claudius. Disciplene besluttede da, at alle skulle sende, hvad de hver især havde råd til, som hjælp til brødrene i Judæa. Det gjorde de så, og de sendte Barnabas og Saulus til de ældste med gaven. (Apg.11,27-30)

^B Vi havde været der i flere dage, da der kom en profet fra Judæa, som hed Agabos. Han kom hen til os og tog Paulus' bælte, bandt sine fødder og hænder med det og sagde: »Dette siger Helligånden: Sådan skal jøderne i Jerusalem binde den mand, som ejer dette bælte, og de skal overgive ham i hedningers hænder.« Da vi hørte dette, bad både vi og folk dér på stedet Paulus om ikke at rejse op til Jerusalem. Men Paulus svarede: »Hvorfor græder I og gør mit hjerte bedrøvet? Jeg er ikke blot rede til at blive bundet, men også til at dø i Jerusalem for Herren Jesu navns skyld.« Da han ikke kunne overtales, blev vi rolige og sagde: »Herrens vilje ske!« (Apg.21,10-14)

funktion eller rolle kan selvfølgelig genfindes i Jesu eget liv, hvor han i sin egenskab af profet flere gange forudsiger noget fremtidigt; et oplagt eksempel er forudsigelsen af, at Peter ville forråde ham.^a

Der er også eksempler på, at Paulus henviser til, hvad der vil ske i fremtiden, vejledt af Ånden.^{fx b} Dette er også profetisk, men mere analogt til profeterne i Gamle Testamente og disses langsigtede forudsigelser og parallelt med, at apostlen nu har overtaget denne rolle. Den nytestamentelige profets tjeneste retter sig derimod mod den nære fremtid eller konkrete personer.

I forbindelse med profetens tjeneste er det vigtigt at bemærke forskellen mellem tjenesten og profetisk tale som en af Åndens gaver. Profetisk tale er „til opbygning, formaning og trøst“^c og rummer ikke forudsigelser om fremtiden, hvorimod profetens tjeneste kan rumme sådanne. Dette bekræftes af, at før Agabos kom, havde apostlene boet hos en mand, som havde fire

---

^a Peter sagde til ham: »Om så alle andre svigter, så gør jeg det ikke.« Men Jesus sagde til ham: »Sandelig siger jeg dig: Alle rede i nat, før hanen galer to gange, vil du fornægte mig tre gange.« (Mark.14,29-30)

^b Men Ånden siger udtrykkeligt, at i de sidste tider skal nogle falde fra troen, fordi de lytter til vildledende ånder og dæmoners lærdomme, som udbredes ved løgnagtige læreres hykleri, folk der er brændemærket i deres samvittighed. (1.Tim.4,1-2)

^c Men den, der taler profetisk, taler til mennesker, til opbyggelse, formaning og trøst. (1.Kor.14,3)

døtre med profetisk gave.^a Årsagen til, at budskabet om Paulus' tilfangetagelse ikke var kommet gennem en af disse, er den oplagte, at de havde profetisk gave, men ikke var kaldet til en profets tjeneste, og derfor ville de ikke kunne komme med forudsigelser, men kun tale profetisk ind i menneskers liv til opmuntring, formaning og trøst.

I forbindelse med beretningerne er der to væsentlige ting at bemærke. Det første er, at kriteriet for en sand profet også i Ny Testamente er, at budskabet går i opfyldelse, jvnf. Gamle Testamentes undervisning om samme.^b Det understreges nemlig, at Agabos' profeti om hungersnøden ganske rigtigt gik i opfyldelse,^c og heri bekræfter Bibelen, at de samme kriterier fortsat er gældende. Profeten er ikke kendetegnet af, at han nogle gange rammer plet, hvad angår forudsigelser

---

^a Den næste dag rejste vi videre og kom til Cæsarea, hvor vi tog ind og boede hos evangelisten Filip, som var en af de syv. Han havde fire døtre, som var jomfruer, og som profeterede. Vi havde været der i flere dage, da der kom en profet fra Judæa, som hed Agabos... (Apg.21,8-11)

^b Hvis en profet taler i Herrens navn og hans ord ikke indtræffer og går i opfyldelse, da er det et ord, som Herren ikke har talt. I formastelighed har profeten talt; fra ham behøver du ikke at frygte noget. (5.Mos.18,22)

^c En af dem, som hed Agabos, rejste sig og varslede ved Ånden, at der ville blive stor hungersnød i hele verden; og det blev der under Claudius. (Apg.11,28)

om fremtiden. Det samme gør også astrologer, spåmænd og okkulte orakler. Profeten er kendetegnet af, at han aldrig tager fejl.

Det andet bemærkelsesværdige er, at Agabos i det andet tilfælde profeterer sandt om Paulus' tilfangetagelse, men Paulus beslutter alligevel at drage til Rom, uden at dette bebrejdes ham eller får katastrofale konsekvenser for hans tjeneste. Ved første øjekast kan det synes mærkeligt, at Gud vil gøre Paulus opmærksom på dette, hvis ikke hensigten var at advare ham eller få ham til at skifte retning. Til og med de tilstedeværende syntes at forstå det profetiske ord på den måde, idet de forsøgte at tale Paulus fra at rejse.^a

Det viser imidlertid, at profetens tjeneste godt kan være at forberede den enkelte eller den enkelte kirke på noget konkret, som skal ske, men derimod er profetens opgave ikke at anvise en retning eller træffe beslutninger på kirkens eller på de troendes vegne. Måske antyder passagen tilmed, at man skal være forsigtig med at bruge profetiske forudsigelser til at konkludere, hvordan Gud forventer, man skal handle. Den enkelte vil altid, som Paulus, være fri til ikke at „adlyde“ et

---

^a ...Da vi hørte dette, bad både vi og folk dér på stedet Paulus om ikke at rejse op til Jerusalem. Men Paulus svarede: »Hvorfor græder I og gør mit hjerte bedrøvet? Jeg er ikke blot rede til at blive bundet, men også til at dø i Jerusalem for Herren Jesu navns skyld.« Da han ikke kunne overtales, blev vi rolige og sagde: »Herrens vilje ske!« (Apg.21,12-14)

profetisk ord om fremtiden, hvis den enkelte oplever personlig ledelse, som er i modstrid med det sagte.

Det er selvfølgelig klart, men bør siges, at en profet ikke ved alting om andre mennesker eller selv kan bestemme, hvad vedkommende vil vide noget om. Tjenesten er afhængig af Helligåndens ledelse og kan kun formidle det, som Gud åbenbarer.

Sammenfattende kan man sige, at profetens tjeneste fortsat er i kirken, men i en mindre fremtrædende rolle sammenlignet med Gamle Testamente. Tjenesten er vigtig, for så vidt som den formidler Guds vilje og åbenbaring ind i konkrete situationer, og den betjener dermed kirken på et plan eller på en måde, som f.eks. hyrden og læreren ikke gør. Men samtidig har den en tilbagetrukket rolle, hvad angår ledelse og retning, underlagt den enkeltes ret til i stedet at følge sin indre overbevisning og ledelse.

Evangelisten

Evangelisten er kun omtalt et enkelt sted i Ny Testamente. Kirkehistorisk har man kaldt forfatterne af de fire evangelier for evangelister, men det er ikke den definition, som Bibelen giver af evangelistens tjeneste. Her er kun evangelisten Filip direkte nævnt som eksempel. Man kan dog ikke heraf udlede noget om tjeneestens vigtighed eller hyppighed indenfor kirken. Apostlenes Gerninger omtaler, som navnet antyder, primært det, Gud gør gennem apostlene, og her primært de tolv apostle i Jerusalem og Paulus. Lukas, som var Paulus' medarbejder og rejsefælle og som skrev Apostlenes Gerninger, kan i sagens natur også kun have fulgt Paulus på nært hold og fortæller ikke om alt, hvad der skete i kirken.

Det er således sandsynligt, at der var mange andre evangelister end Filip; han er blot det eksempel, man kan forholde sig til og lære af.

Det gælder dog her som ved de andre tjenester, at man kan finde evangelisttjenesten i Jesu liv, og at såvel Filip som nutidige evangelister blot afspejler denne side af Jesus. Mest tydeligt er det nok i beretningen om den samaritanske kvinde, som Jesus møder i Johs.4, og hvor hans hjerte for sjælevinding, såvel som brug af Åndens gaver, skinner tydeligt igennem. Det er også sandt, at Paulus betegner sig som evangelist, nemlig i ordet „forkynder“,^a som har samme betydning. Men det er her vanskeligere at skille Paulus' evangelisttjeneste ud fra hans aposteltjeneste, hvorimod Filip er et mere oplagt og rendyrket eksempel.

I vor tid vil omrejsende forkyndere af evangeliet let kunne identificeres som evangelister, naturligvis forudsat at de er udrustet af Gud til opgaven, og at tjenesten bærer frugt i form af menneskers frelse. I tider med vækkelse og indhøstning vil man også typisk kunne se, at en eller flere evangelister har været meget fremtrædende og har spillet en stor rolle.

Man kan dog støde på den misforståelse, at enhver, som forkynder evangeliet, er evangelist. Således at enhver som har delt traktater ud på gaden som en del

---

^a For det evangelium er jeg indsat som forkynder og apostel og lærer. (2.Tim.1,11)

af et fremstød for evangeliet, ser sig som evangelist i den bibelske betydning af ordet, eller sådan at sjælevinderen i kirken mener om sig selv, at „jeg er evangelist i mit nabolag“. Alle kristne skal være vidner, alle kristne kan vinde andre mennesker for Gud, ligesom alle kristne kan bede for andre. Men evangelisttjenesten er på et højere niveau end dette, selvom det kan starte her, og rummer tillige et kald til udrustning af kirken.

2.

Filip betegnes direkte som evangelist,^A og der står om ham, at han drog op til Samaria og forkyndte Guds ord, og tillige, at han oplevede tegn og undere, og at Guds kraft virkede igennem hans tjeneste.^B Det sidste er tilfældet i en grad, som man ellers kun ser omtalt i forbindelse med apostlens tjeneste, og det antyder, at evangelisten næst efter apostlen er den tjeneste, hvor man mest typisk vil kunne forvente at se helbredelser, udfrielsler og mirakler.

---

^A Den næste dag rejste vi videre og kom til Cæsarea, hvor vi tog ind og boede hos evangelisten Filip, som var en af de syv. (Apg.21,8)

^B Filip tog ned til byen i Samaria og prædikede for dem om Kristus. Og i folkeskarerne var alle som én optaget af det, Filip sagde, når de lyttede til ham og så de tegn, han gjorde; for mange af dem, der var besat af urene ånder, dem fór de ud af med råb og høje skrig, og mange lamme og halte blev helbredt. Og der blev stor glæde i den by. (Apg.8,5-8)

Samtidig ser man dog, at apostlene i Jerusalem relativt hurtigt kommer til Samaria, efter at evangeliet er brudt igennem her, og de beder for de samaritanske troende, så de også får Helligånden.^a

Nu er det sandsynligt, at det sidste skete på denne måde, for at de samaritanske troende, der i forvejen havde en blandingsreligion eller en tro, som var i periferien af den jødiske tro, ikke igen skulle forme en ny sekt omkring Filip eller blot løsrevet fra resten af kirken. Ved at lade apostlene fra Jerusalem formidle Helligånden til samaritanerne, gjorde Gud dette klart. Men der er næppe af den grund belæg for at hævde, at kun apostlene kunne formidle Helligåndens dåb.

Det, som er mere interessant, er at Filip var afhængig af andres hjælp. Han tog ikke selv vare på de nye troende, han overdrog dem i andres hænder, her apostlenes,^b og blev i øvrigt kort tid efter kaldt videre af Gud ud til vejen til Gaza, hvor han forkyndte evangeliet for

---

^a Da apostlene i Jerusalem hørte, at Samaria havde taget imod Guds ord, sendte de Peter og Johannes ned til dem. Da de kom derned, bad de for dem om, at de måtte få Helligånden; for den var endnu ikke kommet over nogen af dem, de var kun blevet døbt i Herren Jesu navn. De lagde så hænderne på dem, og de fik Helligånden. (Apg.8,14-17)

^b Da apostlene nu havde vidnet og talt Herrens ord, vendte de tilbage til Jerusalem, og undervejs forkyndte de evangeliet i mange samaritanske landsbyer. (Apg.8,25)

den etiopiske hofmand.^a Hans tjeneste var ikke stedbunden, og hans tjeneste omfattede ikke oplæringen og disciplinen af de nye troende.

Bibelen viser her, at den rene evangelisttjeneste er relativt snæver og fokuseret på sjæles frelse; selvom den i kraft af tjenestegavernes kald til at udruste de troende også må skulle betjene de troende og formidle et hjerte for evangelisation. Men samtidig viser erfaringen, at evangelistens tjeneste spiller en stor rolle i forbindelse med indhøstning og kirkevækst.

---

^c Herrens engel talte til Filip og sagde: »Bryd op og gå sydpå ad den vej, der går fra Jerusalem til Gaza; den er øde.« Og Filip brød op og gik. (Apg.8,26-27)

Hyrden

Hyrden er en anden tjenestegave, som ikke er meget omtalt i Skriften. Begrebet hyrder anvendes rigtignok flere steder, men oftest i forbindelse med indsættelsen af ældste, som får instrukser om at „være hyrder“ for kirken.^a Men der er ikke her tale om, at de er kaldet til hyrde som tjenestegave, eller at de er hyrder i den betydning af ordet, mere at de i kraft af deres udpegelse og indsættelse skal varetage et hyrdeansvar i kirken. Der virker her til, at der findes hyrder og hyrdeansvar på flere niveauer i kirken, fra tjenestegaverne, over

---

^a Jeres ældste formaner jeg som medældste og som vidne om Kristi lidelser og som den, der har del i den herlighed, som skal åbenbares: Vær hyrder for Guds hjord hos jer, vogt den, ikke af tvang, men frivilligt, som Gud vil det, ikke for ussel vindings skyld, men glad og gerne. (1.Pet.5,1-2)

udpegede ledere og ældste og ned til f.eks. cellegruppelederens ansvar for gruppen.

Apostlen Peter kaldes til hyrde,^a og måske forklarer det hans fortrinsvist stationære rolle. Det er også vigtigt at huske, at Jesus selv betegnes som hyrde, ja faktisk som overhyrde eller hyrden over alle hyrder,^b og hyrdens tjeneste er i mangt og meget en afspejling af Jesu hyrdeomsorg for kirken og for den enkelte troende.

Uden at navnet hyrde direkte tages i anvendelse er det muligt, at nogle af huskirkernes ledere, f.eks. Nymfa,^c havde en tjeneste som hyrder. Det er i hvert fald i sådanne roller som lokale tjenester i kirken, at man kan forvente at finde hyrdetjenesten i funktion.

2.

Hyrdens opgave må udledes af navnet og analogien til en fårehyrde; en analogi, som Jesus flere gange anvender om sig selv. Hyrden fodrer ikke altid selv fårene, men hyrden er ansvarlig for flokken, dels for at

---

^A Igen, for anden gang, sagde han til ham: »Simon, Johannes' søn, elsker du mig?« Han svarede: »Ja, Herre, du ved, at jeg har dig kær.« Jesus sagde til ham: »Vær hyrde for mine får!« (Johs.21,16)

^B ...og når hyrden over alle hyrder åbenbares, skal I få herlighedens uvisnelige sejrskrans. (1.Pet.5,4)

^C Hils brødrene i Laodikea, og hils Nymfa og menigheden i hendes hus! (Kol.4,15)

de kommer på græs, og dels for at ulve og andre vild-
dyr ikke overfalder flokken. Hyrden i kirken er således
ansvarlig for, at de troende får en god og bibelsk un-
dervisning, og for at der ikke opstår splittelse i kirken,
og for at forførere, falske lærere og anden skadelig på-
virkning ikke kommer ind i kirken. Men også, når der
er tale om mennesker, ansvaret for disses discipling,
trivsel samt åndelige vækst og udvikling.

Hyrden betjener kirken både på det forkyndelses-
mæssige og det personlige plan. Den personlige kon-
takt sætter en overgrænse for, hvor mange mennesker
en enkelt hyrde kan betjene. Og det er utvivlsomt af
samme grund, at hyrdeansvaret kan findes på flere
niveauer i Skriften, idet forskellige hyrdetjenester i en
kirke kan bistå den overordnede hyrdetjeneste og tage
del i ansvaret for kirken.

Som med evangelisten gælder, at hyrdetjenesten er
mindre omtalt, fordi de bibelske beretninger samler
sig om apostlenes tjeneste og virke, men hyrdetjenesten
er essentiel for kirkens vækst og trivsel, både i relation
til omsorgen for nye troende og i relation til trænin-
gen og vejledningen af ældre troende.

Læreren

Læreren, nogle gange kaldet bibellæreren for at skelne i forhold til almindelige lærerjobs, er den femte og sidste tjenestegave. Igen er Jesus det ypperste eksempel, og der er mange eksempler på, at Jesus underviste. Bjergprædiken er et kendt eksempel på Jesu undervisning, hans mange lignelser et andet, og der er eksempler på, at Jesus blive kaldt „rabbi“,^a det jødiske ord for lærer, hvilket viser, at hans disciple så ham som lærer og læremester. Der er flere eksempler i Bibelen på, at Jesus optrådte i en lærerrolle med systematisk og forberedt undervisning. Det er også værd at be-

---

^a Der var et menneske, en af farisæerne, ved navn Nikodemus, medlem af jødernes råd. Han kom til Jesus om natten og sagde til ham: »Rabbi, vi ved, du er en lærer, der er kommet fra Gud; for ingen kan gøre de tegn, du gør, uden at Gud er med ham.« (Johs.3,1-2)

mærke, at folk var imponerede over hans undervisning, idet han „underviste som en der havde myndighed“ i modsætning til f.eks. de skriftkloge.^a

Hvis man ser på andre bibelske eksempler, omtaler Paulus sig som nævnt som „apostel, forkynder og lærer“,^b og i sit forrige brev til Timoteus siger han, at Gud har gjort ham til „lærer for hedningerne“.^c Paulus havde altså en lærertjeneste koblet på sin aposteltjeneste, hvilket også skinner igennem i hans breve.

Et mere tydeligt eksempel i Skriften er Apollos. Ifølge Bibelen var han godt inde i Skriften, og han formidlede den med veltalenhed.^d Priskilla og Akvila introducerede ham nærmere til evangeliet, og derefter står der, at han blev til stor gavn for kirken, og at han i debatter med jøderne beviste, at Jesus var Kristus; for-

---

^a Da Jesus var færdig med denne tale, var skarerne slået af forundring over hans lære; for han underviste dem som en, der har myndighed, og ikke som deres skriftkloge. (Matt.7,28-29)

^b For det evangelium er jeg indsat som forkynder og apostel og lærer. (2.Tim.1,11)

^c For det vidnesbyrd blev jeg indsat som forkynder og apostel – jeg taler sandhed, jeg lyver ikke – og som hedningers lærer i tro og sandhed. (1.Tim.2,7)

^d En jøde, der hed Apollos, og som stammede fra Alexandria, kom til Efesos. Han havde ordet i sin magt og var stærk i Skrifterne. Han var blevet oplært i Herrens vej, og med ildhu talte og underviste han udførligt om Jesus, skønt han kun havde kendskab til Johannes' dåb. (APg.18,24-25)

modentligt ud fra gammeltestamentelige profetier om Jesu komme.^a Måske har Priskilla (der også kaldes Priskva) og Akvila, der begge var Paulus' medarbejdere,^b også selv haft en lærertjeneste; i hvert fald er det, hvad de fungerer i overfor Apollos.

Endelig kan man nævne Timotheus, som også havde en lærertjeneste,^c og som Paulus opmuntrede ham til ikke at lægge til side.

2.

I vor tid kan man finde bibellærere som både rejsende forkyndere, som forkyndere tilknyttet konkrete kirker, som undervisere på bibelskoler, som forfattere eller som teologer. Imidlertid er det også her værd at bemærke, at man ikke automatisk bliver bibellærer, blot

---

^a ...Da Priskilla og Akvila hørte ham, tog de ham med sig og forklarede ham Guds vej mere udførligt. Apollos ville gerne rejse videre til Akaja, og brødrene skrev til disciplene dér og tilskyndede dem til at tage imod ham. Han ankom dertil og blev ved Guds nåde til stor hjælp for de troende. For han tilbageviste offentligt jøderne med stor kraft og påviste ud fra Skrifterne, at Jesus er Kristus. (Apg.18,26-28)

^b Hils Priska og Akvila, mine medarbejdere i Kristus Jesus. (Rom.16,3)

^c Lad ingen ringeagte dig, fordi du er ung, men vær et forbillede for de troende i tale, i adfærd, i kærlighed, i troskab, i renhed. Indtil jeg kommer, skal du tage vare på skriftlæsningen, formaningen og undervisningen. Forsøm ikke den nådegave, som du fik i kraft af profetier og under håndspålæggelse af ældsterådet. (1.Tim.4,12-14)

fordi man har taget en teologisk embedseksamen. Ligesom man ikke behøver være lærer, fordi man varetager formidlingen af helt grundlæggende og kendte sandheder. Læreren kan ligesom hyrden findes på flere niveauer i kirken, og tjenestegaven lærer forudsætter et vist niveau af åbenbaring over Guds ord og et vist niveau af formidlingsevner.

Man kan støde på mennesker, der ganske overser det overnaturlige aspekt i lærertjenesten. Jeg mødte et ægtepar for en del år siden, hvis primære kritik af frikirkepræster i forhold til folkekirkepræster var, at de første ikke havde en teologisk embedseksamen og derfor ikke havde lært nytestamenteligt græsk og derfor ikke kunne læse Bibelen på originalsproget. I deres optik var det altså bedre at have en præst, som med en middelmådig eksamen i græsk nødtørftigt kunne læse Bibelen på originalteksten og underforstået prædike ud fra dette, end det var at have nogen, som Gud havde givet åbenbaring over Ordet, og som Gud havde udrustet til at formidle det.

Lærertjenesten kan virke meget naturlig, men er lige så afhængig af Guds udrustning eller salvelse som enhver anden tjeneste. Da apostlene var for rådet, be-

mærkede man, at de var ulærde mænd;^a og heri ligger også, at deres fortrin ikke var tillært kundskab, men åndelig udrustning.

Lærerens funktion antydes af Paulus i sin sammenligning af sig selv og Apollos, hvor han skriver, at „jeg plantede og Apollos vandede“.^b Lærerens rolle er derfor at tilføre åndelig næring til kirken med de troendes åndelige vækst i tanke. Heri ligger også, at lærerfunktionen er en varig proces, i modsætning til missionærapostlens indledende og afsluttede arbejde. Læreren i en kirke må som hyrden leve med forsamlingen og løbende genopfriske de bibelske sandheder, og den lærer, som betjener flere kirker, eller som virker i regi af en bibelskole eller en kristen læreanstalt, må gøre det samme blot uden den faste tilknytning til en bestemt gruppe.

---

^a Men da de så Peters og Johannes' frimodighed og blev klar over, at de var jævne og ulærde mænd, undrede de sig; de vidste, at de havde været sammen med Jesus. (ApG.4,13)

^b Hvad er da Apollos? Og hvad er Paulus? Tjenere, ved hvem I kom til tro, og hver for sig tjente vi med den gave, Herren gav. Jeg plantede, Apollos vandede, men Gud gav vækst, så hverken den, der planter, eller den, der vander, er noget, men det er Gud, som giver vækst. Den, der planter, og den, der vander, er ét, og enhver skal få løn efter sit arbejde. (1.Kor.5,3-8)

Overfor Timoteus understreger Paulus, at han skal irettesætte folk, som fører falsk lære, og som introducerer fejlagtige og forvirrende tanker.^a Undervisning indebærer også at korrigere det, som er forkert, og luge det af vejen, som ikke er af Gud, men som præsenteres som bibelske sandheder. Det ses tydeligt i Apollos' tjeneste, hvor han tilbageviste jødernes påstande.^b Med et gammelt ord, som nu ofte misforstås, må læreren også være polemisk, dvs. gå i rette med forkerte synspunkter.

Som med de andre tjenester udfylder læreren en vigtig rolle. Tjenesten retter sig ikke primært mod den personlige erfaring af Gud, men mod en ret forståelse af Gud og de ting, som hører Guds rige til, ud fra den tanke at en ret forståelse er forudsætningen for at kunne opleve og fastholde Guds velsignelser og finde ind i og forblive i Guds vilje.

---

^a Da jeg rejste til Makedonien, bad jeg dig blive i Efesos, for at du skulle påbyde visse folk, at de ikke må føre vranglære eller holde sig til myter og endeløse stamtavler, hvad der snarere fremmer spekulationer, end det tjener Guds frelsesplan, hvor det drejer sig om tro. (1.Tim.1,-3-4)

^b For han tilbageviste offentligt jøderne med stor kraft og påviste ud fra Skrifterne, at Jesus er Kristus. (Apg.18,28)